

Slovenski dom

Stev. 276

V Ljubljani, torek 5. decembra 1939

Leto IV

Finci se držijo!

**Vsi sovjetski napadi so bili do zdaj uspešno odbiti
Boljševiki niso na glavnem bojišču nikjer dosegli finskih
utrjenih črt - Sovjeti groze z napadom 800 letal na Helsinki**

London, 5. dec. Reuter poroča iz Helsinkija: Finci imajo zdaj pod orožjem 380.000 vojakov, ki se bore z dvakrat večjo sovjetsko vojsko. Poročilo, da so sovjetske čete vdrle globoko na finsko ozemlje, v finskih krogih odločno zanikajo in pravijo, da je finska vojska še vedno na svojih obrambnih črtah ter da ji poveljuje maršal Mannerheim sam. Le na skrajnem severu se je sovjetskim oddelkom posrečilo prodreti nekoliko dlje in to zaradi zelo neugodnega vremena, ki je preprečilo Fince, da bi tamkajšnjim svojim oddelkom poslali pomoč. Vesti, da je rudnik Sarmijer uničen, niso točne, pač pa je res le to, da je ves svet okoli tega rudnika podminiran ter da je vse pripravljeno, da se v skrajni sili vse rudniške naprave poženejo v zrak.

Iz Helsinkija poročajo: Včeraj popoldne so sovjetska letala nad finsko prestolnico metala letake. Te letake je podpisal sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov sam. V njih grozi Fince, da bo poslala nad Helsinki 800 letal, ki bodo mesto popolnoma uničila, če se ne udajo.

Helsinki, 5. dec. o. Na obmejnem predelu med Ladoškim jezerom in med morjem, kjer pritiska glavna moč sovjetske vojske sta postavljeni dve finski diviziji, vsega skupaj okrog 40.000 mož. Proti tem finskim silam nastopa dvakrat tolikšno število sovjetskih čet. Pri vseh dosedanjih bojih na tem predelu so Finci odbili sovjetske napade in ni rdeča vojska — razen beguncev — nikjer dosegla Mannerheimove utrjene črte.

Sovjetski vojniki neprenehoma bežijo k Fincem prav tako letalci. V zadnjih dveh dneh se je več rdečih letal nepoškodovanih, z belo zastavo spustilo na finsko ozemlje.

Na severu so bili predvčerajšnjim, včeraj in danes hudi boji, o katerih pa še manjkajo podrobnosti. S pomočjo svojega izbornega topništva so Finci tod odbili sovjetske napade in preprečili, da bi se pri Uutsamu izkrcala rdeča ojačenja in da bi boljševiki mesto Petsamo spet zasedli.

Severno od Ladoškega jezera so finske čete ujele včeraj in predvčerajšnjim 1500 rdečih vojakov, ki so bili vsi premraženi in setradani. Sovjetska vojska je včeraj poskusila napredovati čez severni konec Ladoškega jezera, ki je zamrznjen. Pod težo tankov se je led udrl in so vsi napadalni oddelki utonili.

Poškodovano sovjetsko križarko »Kirov«, ki so jo Finci obstrelili prvi dan vojne, so sovjetske ladje privlekli v Talin na popravilo. Doselej so Finci potopili dve rdeči bojni ladji, »Kirov« pa poškodovali.

Finska vlada je začela z utrjevalnimi deli na Aalantskem otočju, ki brani vhod v Botniški zaliv. Tja bo poslala tudi večino svojega vojnega brodogoja.

Včeraj so navzile hudim snežnim viharjem Finci zajeli in uničili na raznih predelih bojišča 20 sovjetskih tankov.

Moskva, 5. dec. Reuter. Celo najnovejša sovjetska poročila s fronte potrjujejo, da se Finci krepko upirajo rdeči vojski. S podporo naravnih zaveznikov, to je ozemlja, zadržujejo finske čete sovjetsko prodiranje na več točkah fronte, posebno ob karelijski meji in v severnem delu Ladoškega jezera. V tem delu prometne žile še niso smrznile in se morajo sovjetske čete boriti z velikimi prometnimi težavami v teh krajih, ker ni nobenih cest. Po pisanju uradne sovjetske agencije so sovjetske čete povsod, kjer poskušajo prodreti, trčile ob velikanske požare in padle v makiirane jame za vojske in tanke. V »prestolnici« tako imenovane »ljudske vlade« so Finci zažgali, preden so se iz vasi umaknili, železniško postajo, pošto in mnogo drugih poslopij. Vsi prebivalci te

»prestolnice« (Terioki) so zapustili mesto po nalogu finske vlade. — Dopisnik »Pravde« pravi v svojem včerajšnjem poročilu iz Terioka, da so mesto in okoliške vasi popolnoma prazne. To je popolnoma v nasprotju z včerajšnjim uradnim poročilom, ki trdi, da je ljudski vladar v Terioku priredil ljudstvo teh krajev velike manifestacije. To pripovedovanje o manifestacijah ljudstva, ki se je, kakor uradna »Pravda« sama priznava, izselilo iz Terioka še pred zavzetjem mesta, je torej bajka.

»Pravda« objavlja poročila o bojih s Finci. Poročilo pravi, da sovjetske čete, ki napredujejo na Finskem, najbolj ovirajo miska polja. Poročilo pravi dalje, da te mine leže vsespovsod, po cestah pred hišami, po trgovinah, v lekarnah, brivnicah in v prostorih raznih uradov. — »Izvestja« pišejo, da je zadosti dotakniti se kjerkoli

kakega navadnega kolesa, prislonega ob zid, ali prijeti za kako orodje ali pa odpreti kakšno vrata in že poženejo mine vse to v zrak. Ponekod so mine enostavno skrite v snegu.

Bern, 5. dec. A.A. Havas. »Basler Nachrichten« objavljajo vest svojega stockholmskega dopisnika, ki pravi, da so sovjetski častniki z orožjem nagnili svoje vojake proti Fincem, predvsem na bojišču severno od Ladoškega jezera. Dopisnik dalje piše, da so v nekem sestreljenem sovjetskem letalu našli kot pilota mrtvo žensko, kar kaže, da so bili Sovjeti prisiljeni zaradi nezanesljivosti moških zaposliti v letalski službi ženske. Finska vojska, čeprav je številčno mnogo manjša od sovjetske, je po opravi in po vojaškem duhu daleč boljše kot pa sovjetska, kar najbolje dokazuje tudi močan odpor, ki ga še vedno daje sovjetskim četam.

Boljševiki zavračajo finske prošnje za mir Priznavajo samo vlado, ki so jo postavili oni

Moskva, 4. dec. m. Havas poroča: Moskovski radio je objavil vest, da je včeraj Molotov sprejel švedskega poslanika Güntherja, ki mu je sporočil željo finske vlade po obnovitvi pogajanj. Molotov je odgovoril, da ne priznava finske vlade, ki je že zapustila Helsinki, pač pa priznava samo tisto finsko vlado, s katero je že sklenil prijateljsko in nenapadno pogodbo. To je boljševiška vlada, ki jo je rdeča vojska pripeljala že kar s seboj. Iz tega je razvidno, da hočejo Sovjeti Finsko spre-

meniti v odvisno boljševiško republiko.

Helsinki, 5. dec. o. Finska vlada je prosila norveško vlado, naj sanjo posreduje pri Sovjetih, da bi prenehali s sovražnostmi in se začeli pogajati.

Finska vlada je tudi odgovorila predsedniku Rooseveltu na prošnjo naj bi vojski Finske in Rusije ne bombardirali nezavarovanih mest. Finska izjavlja, da njene bojne sile tega ne bodo delale, če se bo tudi nasprotnik držal te določil.

Izredno zasedanje Zveze narodov zaradi Finske

**Sovjeti odklanjajo sodelovanje, češ da je Finska pritožba
na ZN neutemeljena**

Ženeva, 5. dec. o. Zasedanje Zveze narodov je sklicano za 9. decembra. Sklicanje je zahtevala Finska, katero je Sovjetska Rusija kot članica ZN napadla. Finska zahteva, da Zveza narodov uporabi proti Sovjetom tozadevna določila in razglasi sankcije kakršne je razglasila zaradi Absinije proti Italiji in sicer na zahtevo Sovjetske Rusije.

Zasedanja se bodo udeležile naslednje države: Anglija, Francija, Rusija, Belgija, Bolivija, Kitajska, Grčija, Perzija, Letonska, Svica, Peru, Švedska, Jugoslavija, Urugvaj in Italija, ki je še vedno članica ZN. Njeno članstvo preneha 11. decembra. Finsko bo pri zasedanju zastopal njen stalni odposlanec pri ZN, Holsti.

Vprašanje je, ali bo Zveza narodov sprejela sklep, kakršnega zahteva Finska, ker je veliko držav, ki so še članice ZN odvisnih bodisi od boljševikov, bodisi od njihovih zaveznikov Nemcev, Argentina in Urugvaj sta tajništvu ZN poslali

Prometni sporazum med Nemčijo, Sovjeti in Romunijo

Cernovice, 5. dec. o. Tu so se končala prometna pogajanja med Nemčijo, Sovjeti in Romunijo. Sklenjen je bil sporazum, po katerem Rusi dovoljujejo prepeljati čez bivše poljsko ozemlje dnevno po vlakov po 65 vagonov raznega blaga iz Romunije. Skupno bo šlo iz Romunije v Nemčijo dnevno 3000 ton živeža in goriva, tista količina, ki bi jo Nemčija sicer dobivala po Donavi.

brzojavno zahtevo, da je treba Rusijo zaradi roparskega napada na Finsko iz Zveze narodov izključiti, če ne bosta omenjeni državi izstopili iz Zveze narodov.

Moskva, 5. dec. o. Sovjetski zunanji minister Molotov je glavnemu tajniku ZN poslal odgovor na vabilo, da bi se Sovjetska Rusija udeležila zasedanja, ki je sklicano, da sodi Rusijo zaradi nje-nega napada na Poljsko. Molotov je odgovoril, da je Finska pritožba brez podlage, in da za to ni treba izredne seje ZN. Če bo pa ZN kljub temu sklicana, se Sovjeti zasedanja ne bodo udeležili.

Proti ruske demonstracije v Rimu

Rim, 4. decembra. m. Včeraj popoldne je prišlo v Rimu do velikih manifestacij za Finsko. Okoli tisoč dijakov se je zbralo pred finskim poslanstvom. Slišali so se iz njihovih ust vzkliki: »Finska mora zmagati! Ziveli Finci!« Rimsko dijaštvo se je zatem podalo tudi pred sovjetsko veleposlaništvom, kjer je dalo duška svojem ogorčenju nad boljševiškim vdomom na Finsko. Tu so dijaki vzklikali: »Dol z Moskvijo! Dol s komunistom!«

Zaradi včerajšnjih demonstracij je rimska policija morala pritegniti na pomoč tudi oddelke grenadirjev in karabinerjev, ki so v popolni bojni opravi in z nožem na puškah morali braniti sovjetsko veleposlaništvo pred razjarjenimi rimskimi študenti. Šele okoli 2 se je policiji posrečilo demonstrante razgnati.

Angleški kralj na bojišču

London, 5. dec. o. Včeraj je odpotoval iz Londona angleški kralj v spremstvu svojega brata vojvode Gloucesterskega. Sledi, ko je prispel v Pariz, se je podal takoj na angleško vrhovno poveljstvo, danes pa je odpotoval na francosko bojišče.

Pošiljke našim vojnim u etnikom - brez taks

Belgrad, 4. decembra. m. Na podlagi obstoječih mednarodnih konvencij se z odlokom poštnega ministra oproščajo poštnih taks vse pošiljke, ki jih naslavljajo zasebniki ali družstva iz naše države na naslov vojnih ujetnikov v vojskujočih se državah ali bojevnikom, ki so internirani v nevaltrnih državah pa bodisi, da so te pošiljke naslovljene neposredno nanje, ali pa na obveščevalni urad. Oproščena so vseh taks pisma in dopisnice, vzorci brez vrednosti in pošiljke brez ali z navedbo vrednosti, če so poslone po povzetju. Iste olajšave uživajo tudi poštnice pošiljke vojnih ujetnikov ali internirancev iz nevaltrnih v našo državo. Treba je le na levi strani zgoraj napisati: »Vojni ujetnike, spodaj na levi pa »Poštnice prosto«.

Na Slovaškem so aretirali več ljudi, ki so baje širili med ljudstvom letake proti sedanjim vladam in proti Nemčiji. Prav tako so zaprli tudi več takih, ki so baje širili alarmantne vesti.

Turčija ne bo šla v vojno, toda borila se bo, če bi bila napadena. Tudi bo zgrabila za orožje, če bi se vojna prenesla na Sredozemsko morje, ali pa, če bi bili napadeni Romunija in Grčija ter bi zahtevali pomoč Anglije in Francije. tako pišejo turški listi brez izjeme.

Vesti 5. decembra

Nov model letalske bombe je izdelal 13-letni deček John Clow iz Londona. Strokovnjaki so izjavili, da se je dečku porodila izvorna misel, in da se bodo z njegovim modelom strokovnjaki še bavili.

Promet med Romunijo in Sovjetsko Rusijo se je spet odprl. Ta zveza med imenovanimi državama je bila pretrgana od 17. septembra, ko so sovjetske čete vdrle na Poljsko.

O dezertiranju sovjetskih častnikov in vojakov poročajo z rusko romunske meje. Okrog 120 jih je pobegnilo v Nemčijo, nekaj pa tudi v Romunijo. Vojaki in častniki so nezadovoljni zaradi slabe hrane in pomanjkljive obleke.

Predor pod holandsko-belgijsko mejo so odkrile oblasti v Anversu. Sedaj preiskujejo, kdo bi ta predor izkopal. Prevladuje pa prepričanje, da so se ga posluževali ali vohuni ali pa tihotapci.

Deset italijanskih bombnikov je že priletelo na Finsko. To je del naročila italijanskih letal, ki ga je finska vlada izvršila že poleti. Vsega skupaj so naročili v Italiji 25 bombnikov.

Aleksander Kerenski je naslovil na ameriško javnost poziv, v katerem zavrača trditve, da bi bil ruski narod kaj kriv Stalina in njegovega vdoma na Finsko. Ruski narod trpi pod barbarskim režimom, ki ugonablja ne samo ruski ugled, temveč se spušta celo v taka zločinska dejanja, kakor je napad na Finsko.

Ples v počastitev sovjetskega vdoma na Finsko, so priredili ameriški komunisti v Annerdeenu. Med prireditelji pa so vdrl nasprotniki, razbili okna, pognali plesalce, nato pa raztrgali vse Stalinsve slike.

Izraz velikih ameriških simpatij do Finske je tudi zahteva znanih in uglednih ameriških politikov, naj se takoj podeli Finski odlok za plačevanje vojnih dolgov, dokler bo vojna s Sovjetsko Rusijo trajala.

Ogromnega obiska je bila deležna razstava italijanske knjige v Sofiji. Bolgarski listi so o tej razstavi prinesli veliko navdušenih člankov in poudarjajo to kot manifestacijo kulturne vzajemnosti med Italijo in Bolgarijo.

Zavod za preizkušanje javnega mnenja v Ameriki je zastavil svojim zaupnikom vprašanje, kaj smatrajo za glavno nalogo Združenih držav v teh časih. Večina je odgovorila, da je glavna naloga Amerike, da se ne zaplete v vojno. Četrtnina jih je bila za to, da se Amerika porbrija za zmanjšanje brezposelnosti. Ostali pa so podali najraznovrstnejše odgovore o vseh drugih možnih vprašanjih.

Vrhovni poveljnik estonske vojske general Leidenner je danes odpotoval na obisk v Moskvu. Ta obisk je bil določen še ob času, ko je bil v Moskvu podpisan pakt o medsebojni pomoči med Moskvu in Estonijo.

Italijanska korporativna zbornica se bo zbrala prihodnji četrtek na sejo, katero bo vodil novi predsednik Grandi. V Rimu s tem v zvezi zanikajo vesti, da bi moral Grandi, ki je pravosodni minister, zaradi prevzema nove dolžnosti odločiti svoj ministerski položaj.

Nizozemska je poslala v Romunijo posebno delegacijo, ki si hoče zagotoviti večjo količino romunskega petroleja. Iz istega namena je prišla v Romunijo tudi nemška delegacija. S tem v zvezi naglašajo v romunskih krogih, da bo Romunija svobodno prodajala petrolej in sicer tistemu, ki ga bo zmožen plačati.

Več sabotažnih dejanj so v zadnjem času opazili v romunskih petrolejskih vrelcih. Večkrat je prišlo do ognja zlasti v okolici Ploestija, toda vselej so ga pravočasno pogasili. Preiskava je ugotovila, da so te zločine izvrševali tuji državljani, ki so bili uslužbeni pri enem izmed romunskih petrolejskih podjetij.

Za novega finskega poslanika v Stockholm je bil imenovan bivši zunanji minister Erko. Erko je že odpotoval na svoje mesto.

Finska vlada je po svojem zunanjem ministru poslala vsemu omikanemu svetu prošnjo za pomoč proti sovjetskemu nasilju. Finci upajo, da ta prošnja ne bo prinesla samo simpatij, marveč tudi kaj drugega, česar Finci danes najbolj potrebujejo.

Dosedanje neuspehe boljševiške vojske na Finskem pripisujejo nevtrali vojaški strokovnjaki dejstvu, da nima sovjetska armada strokovnega vodstva, odkar je dal Stalin postreliti večino generalov in višjih častnikov, ter namesto njih postavil politične kričaje. Sedanji vrhovni poveljnik maršal Vorosilov je bil v svetovni vojni kaplar. Torej nima posebne strategične izobrazbe in je na to mesto prišel samo po prijateljstvu s Stalinom.

Nemški parnik »Donau« je pred dvema dnevoma prlplul v firsko prestolnico Helsinki in vzel na krov člane nemškega, sovjetskega in estonskega poslanstva.

Če bi bilo Fincev toliko kakor Poljakov, bi spričo svojega poguma, sijajne organizacije in izbornega poveljstva lahko gnali sestradane Stalina vojske do Urals — sodijo nekateri italijanski listi, ki poročajo o bojih na Finskem.

Usoda, ki je zadel Finsko, je resen opomin za vse male države, ki so še nevtralne, naj poravnajo neznatne spore med sabo in se združijo za skupno obrambo pred napadi, ki se z vseh strani pripravljajo nanje. Tako piše veliki bolgarski dnevnik »Slovo«.

Japonska ne misli s Sovjeti sklepati nenapadalne pogodbe, ker je treba prej rešiti še nešteto spornih vprašanj, je izjavil zastopnik japonskega zunanjega ministrstva častnikarjem.

Japonski zunanji minister in ameriški poslanik v Tokiu sta imela dolg posvet, prvi po več mesecih. Posvet razlagajo kot začetek sprijaznjevanja med Ameriko in Japonsko. Do sprijaznitve je prišlo zaradi sovjetske politike, ki vsebovali jasno kaže svoje osvojevalne namene.

Če bo Amerika podaljšala trgovsko pogodbo z Japonsko, bo Japonska nedvomno podpisala Anglijo, Francijo in Ameriko ter jim ne bo delala težav na vzhodu.

120 sovjetskih častnikov in vojakov je pobegnilo te dni pri Ravi Ruski na bivšem poljskem ozemlju v Nemčijo. Sovjetski vojniki in častniki beže celo iz bolnišnic, oblečeni v stare poljske uniforme, vsi sestradani in premraženi.

Poostrena gospodarska vojna proti Nemčiji se je začela

Angleži in Francozi o neuspehu vojne s podmornicami

London, 5. dec. o. Včeraj je stopil v veljavo angleški in francoski sklep o začetku blokade proti nemškemu izvozu. Francoske in angleške bojne ladje imajo nalog, zapleniti vse blago nemškega porekla, naj prihaja iz nemških ali nevtralnih pristanišč, na ladjah te ali one države. V zvezi z začetkom boja proti nemškemu izvozu sta imela včeraj v Parizu sestanek angleški minister za gospodarsko vojno in francoski minister za blokado ter se posvetovala o čim uspešnejšem izvajanju poostrene zapore proti Nemčiji.

London, 5. dec. o. Poveljstvo angleške mornarice je izdalo poročilo, da je v Angliji zdaj 144 ujetnikov s potopljenih nemških podmornic. Po tem številu ujetnikov Angleži natančno vedo, koliko nemških podmornic je do zdaj potopljenih. Nemških trgovskih ladij je angleška vojna mornarica do zdaj potopila 33, imelo so skupaj 171.000 ton.

Zadnje dni so angleške bojne ladje in letala potopila štiri nemške podmornice.

Berlin, 5. dec. o. Uradno poročajo, da so vesti o potopu štirih nemških podmornic v zadnjih dneh samo propaganda, ki naj potolaži angleško javno mnenje spričo razburjenja, ki se polasta Angležev zaradi izgub na morju. Nemško uradno poročilo trdi, da so tri nemške podmornice, za katere pravijo Angleži, da so jih potopili, še nepoškodovane. Četrta podmornica pa je najbrž angleška.

Uradno tudi poročajo, da so angleška letala zadnje dni napadla nemška oporišča na utrjenem

otoku Helgolandu in tam potopila dve ribiški ladji. Angleži poročajo, da so njihova letala zadela nemško križarko, ki se je mudila v pristanišču.

Pariz, 5. dec. o. Francoski tisk odgovarja na trditve nemške propagande, da je Nemčija zadovoljna z dosedanjimi uspehi v pomorski vojni ter da Anglija in Francija ne bosta mogli dolgo prenašati izgub zaradi min in podmornic. Listi pravijo, da je ravno začetek brezobzirne vojne z minami dokaz, da Nemčija nima dovolj podmornic za uspešno nadaljevanje pomorske vojne.

V začetku vojne je Nemčija poslala v boj 55 podmornic. Od tega jih je zdaj izgubila 30, torej več kakor polovico. Leto 1918 je Nemčija imela 150 podmornic in so jih zavezniki potopili samo 21, to je 14 odst. Leto 1917 so nemške podmornice potopile mesečno za 500.000 ton zaveznikovih ladij, zdaj pa v treh mesecih vojne ni dosegla te številke.

Podmorniška vojna je dobila že v začetku sedanjih sovražnosti silovit udarec in Nemčija svojih izgub ne bo mogla nadomestiti pred koncem leta 1940. Še hujska pa je za Nemčijo izguba moštva. Posadka v podmornicah se mora urediti za svoj posel tri ali štiri leta. Tudi če imajo Nemci ljudi, jim manjka odprtega morja, da bi se moštvo lahko uredilo za boje operacije na oceanu.

Zaradi vsega tega so nemške grožnje o celinski blokadi Anglije neresne in služijo Nemcem samo za domačo uporabo in pa za plašenje nevtralnih držav.

Tako sodi o vojni na morju francosko časopisje.

Na prosto je dano, ali verjamete, da so se narodi britanskega imperija sklenili združiti

Pod angleško zastavo in geslom: »Za svobodo in neodvisnost«

Pod angleško upravo so delavci dobili pomembne pravice, kakršnih ne bi mogli pod nobeno drugo vladavino

Vprašanje zase je, koliko sme danes človek verjeti raznim poročilom, ki prihajajo z bojišč, ali ki govorijo o čem drugem. Nikdar menda niso ljudje brali ali poslušali teh poročil s tolikšnim nezaupanjem, kot v sedanjih časih, čeprav zaradi tehnično izpolnjene poročevalske službe še nikdar ni bilo toliko možnosti za zanesljivost in pravočasnost poročila kot zdaj. Po ključu temu dobimo o kakšnem važnejšem ali pa tudi nevažnem dogodku iz dveh različnih strani čisto nasprotujoči si vesti, na primer o kakšnem letalskem spopadu med nemškimi in angleškimi letali. Nemci na primer poročajo, da so pri tem srečanju v zraku njihovi letalci zbili na tla pet angleških letal, sami pa so se vrnili vsi nepoškodovani v svojo oporišča, dočim angleško poročilo pravi, da so njihovi letalci sestrelili v isti bitki tri nemška letala, sami pa so izgubili le eno. Komu naj zdaj verjamemo? Na vsak način tistemu, čigar poročila se nam zde verjetnejša, v zgornjem primeru gotovo prej Angležem, kajti angleško poročilo priznava tudi svoje izgube, kar prav gotovo ne bi, če bi jih ne bilo.

Zelo smo dostikrat v škripcih glede verodostojnosti tudi kakšnih drugačnih poročil, ne ravno tistih z bojišč. Angležem sovražno poročevalci na primer pišejo o velikih nemirih, ki so izbruhnili v Waziristanu na severno zahodnem koncu Sprednje Indije zaradi tega, ker je tamkajšnje ljudstvo na vso moč nezadovoljno z angleškimi oblastmi, dočim Angleži zatrjujejo, da so te vesti čisto izmišljene, ker tu sploh ne gre za kakšen pomembnejši upor. Ali pa na primer tole: Iz angleških virov beremo dan za dnem, kako so se vsi narodi britanskega imperija združili, da ji pomagajo v sedanjih vojni, ker so prepričani, da se Anglija in Francija v tej vojni borita za pravično stvar, za svobodo in pravice tudi malih narodov in proti nasilnemu osvojevalcu. Iz nasprotnih virov pa prihajajo spet poročila, kako odločno so nastopili zastopniki posameznih narodov, ki spadajo pod britanski imperij, proti temu, da bi podpirali svojo pokroviteljsko Anglijo in da bi za njene težnje po nepotrebnem in brez koristi prelivali še svojo kri. Itd. itd. Od nas samih jeteraj odvisno, koliko verjamemo temu ali onemu poročilu ali pa če mu sploh kaj verjamemo. Svetovna javnost pa se je po dogodkih zadnjih treh mesecev že lahko prepričala, komu velja več zaupati. Brez dvoma tistemu, ki poroča zmerneje in ki pove tudi kaj takega, kar njemu samemu ni prav preveč prijetno. In po teh vidikih lahko sodimo tudi o tem, ali je pretirano, kar Angleži pišejo o naklonjenosti narodov britanskega imperija svoji zaščitnici Angliji. Tako poročajo glede Indije in nekaterih drugih angleških posestev:

Resnica o Indiji

Angleška vlada je nedvoumno povedala, kaj namerava v bodoče dati Indiji. Slovesno je izjavila, da ji je sklenila dati v doglednem času pravice dominiona. In dominioni so tiste bivše angleške kolonije, ki imajo svojo lastno zakonodajo in tej zakonodaji odgovorno vlado. Indijski narod je že dobil samoupravo, v kolikor gre za posamezne pokrajine. Širša samouprava tudi na osrednjih mestih je prav tako zagotovljena, čim bodo podani pogoji za združitev Angleške Indije (ta je zdaj neposredno pod angleško vlado) in indijskimi kneževinami. Indijska kongresna stranka, ki predstavlja v bistvu Hindujce, je stavila zahtevo, naj Angleži točno povedo, kakšno spremembo ustave nameravajo izvesti, in je za svoje sodelovanje postavila tudi gotove pogoje. Pogajanja glede tega še niso končana. Britanska vlada je povdarila, da mora paziti na to, da bodo upoštene želje in pravice vseh.

Gandhi: »Koliko bi bila vredna svoboda Indije, če Anglija in Francija padeta?«

Pa naj imajo ta pogajanja kakršenkoli izid, na vsak način je gotovo, da se nikjer v Indiji ljudje ne zavzemajo za nemške težnje. Mahatma Gandhi je zastavil vprašanje: »Koliko bi bila vredna svoboda Indije, če Anglija

in Francija padeta?« Levičarski indijski poslanec Roy je dejal, da vsi svobodoljubni narodi angleško vlado pozdravljajo, ker se je odločila narediti konec hitlerjanstvu. Mohamedanski indijski krogi so jasno povdarili svojo voljo, da hočejo odkrito in najodločneje sodelovati z Anglijo. Ministrski predsednik indijskega »Peterorčaja« je na primer dejal: »Indija se mora zaradi lastnih koristi udeležiti sedanjih vojne v Evropi. S tem bo služila tudi koristim orientalskih narodov, s katerimi jo veže prijateljstvo in kultura.« Kljub temu, da se posamezni indijski knezi še ne strinjajo povsem glede bodoče rešitve ustavnega vprašanja z Anglijo, so ti knezi vendar stavili na razpolago Angliji sebe, svoje vojaštvo in svoj denar.

Mohamedanski narodi so se že odločili

Arabi in Judje so v Palestini prenehali s svojimi neizprosni bojji. Vodilni arabski list v Palestini, »Falastin«, je pred nedavnim objavil: »Mi smo se zdaj lotili z Veliko Britanijo novega vprašanja, ki je resnejše, kot naše lastno... Arabski in sploh mohamedanski narodi so se že odločili: Oni stojijo na strani demokratičnih držav.« S tem sklepom so palestinski Arabci sledili zgledu narodov v Egiptu in v Iraku. Te dežele, ki so bile nekoč deli britanskega cesarstva, so zdaj postale samostojne. Lojalno izvajajo svoje pogodbe z Veliko Britanijo. Pa tudi med drugimi mohame-

Francoski listi o sovjetsko-finski vojni Sovjeti se pripravljajo, da v kratkem pretrgajo pomorske zveze med Anglijo in Indijo

Vojna na Finskem je še nadalje glavni predmet pozornosti pariškega časopisa. Listi poudarjajo, da je to vprašanje zelo zapleteno ne samo z vojaškega, pač pa tudi z diplomatskega stališča. »Petit Parisien« objavlja poročilo svojega posebnega dopisnika na Finskem o pomorski bitki na dan 1. decembra pri otoku Hangoe. V tej bitki se je Fincem posrečilo potopiti s topovskimi streli nek sovjetski rušilec in teško poškodovati križarko »Kirov«. V petek ponoči je sovjetski komisar za zunanje zadeve zahteval pri vladi v Tallinu, naj dovoli, da prižarka »Kirov« sme priti v tamkajšnje pristanišče v popravilo. Ob 3 zjutraj so bili štirje estonski remorkerji poslani križarki naproti. Ta križarka je popolnoma nesposobna za boj. Isti dopisnik trdi, da se sovjetske bojne ladje ne morejo vrniti v Kronstadt iz baltičskih pristanišč, ker so Finci z minami zaprli finski zaliv pred Leningradom. Zaradi tega, kakor tudi

danskimi narodi je mnogo dokazov lojalnosti, predvsem v pokrajini Aden, ki je pod angleškim varstvom, in ob Perzijskem zalivu. V Indijskem oceanu so otoki Sychelli in Mauritius obljubili podporo. Samoupravna kolonija Ceylon je svoje notranje razporeje odložila na stran in po soglasnem sklepu državnega sveta izrekla svojo naklonjenost. Singhaleški časopis »Dinamina« je pred kratkim poročal, da angleški vojni cilji niso v tolikšni meri le v obrambi Poljske, kakor pa v tem, da se zavarujejo civilizirani narodi pred grožnjami napadalca.

Afrikanci: »Mi vemo, kaj bi Hitler rad«

Podoben je položaj v angleški Vzhodni in Zahodni Afriki. Nek domačin, ki je član upravnega sveta v Nigeriji, je že 27. septembra na seji dejal: »Mi vemo, kako Hitler stremlja za tem, da bi nam ugrabil svobodo in bi podvrnil Afriko trajnemu suženstvu. Prebivalstvo Nigerije smatra za svojo dolžnost, združiti se pod britansko zastavo pod bojnim geslom: »Za svobodo in neodvisnost.«

Krajevni časopisi v Tanganiki in Keniji so bili in so še polni predlogov, kako bi se pospešila angleška stvar. Nek kenijski poglavar je pisal krajevnomu komisarju pismo, v katerem mu ponuja, celo svoje tri prašiče za vojne namene.

Značilen primer, kako narodi v prekomorskih britanskih pokrajinah podpirajo Anglijo, pa je angleška Zahodna Indija. Nekdanji kolovodja delavskih stavk na Jamaiki je stavil sebe in svoje delavstvo na razpolago tamkajšnjemu britanskemu guvernerju. Javno mnenje v Guyani pa je najlepše izraženo v naslednjem: »Delavci so dobili pomembne pravice in privilegije pod angleško demokratično upravo. Vsega tega ne bi bili mogli doseči pod nobeno drugo obliko vladavine.«

Tako pišejo sicer Angleži. Njihovi politični nasprotniki trdijo vsekakor prav obratno. In spet je odvisno le od bravcev samih, komu bodo bolj verjeli. Resnica v nobenem primeru ne bo nič trpela...

zaradi delovanja podmornic, ni verjetno, da bi ruska vojna mornarica mogla podpirati čete na karelijski meji ter sovjetskim oddelkom, ki operirajo ob obali Sovjetske Rusije bo prisiljena poslati proti Finski v boj velike bojne oddelke ter začeti z vojno v velikem slogu. Istočasno — pripominja dopisnik »Petit Parisien« — se opaža nek preobrat v javnem mnenju baltičskih držav, katerih prebivalstvo niti malo ne skriva simpatij za hrabro Finsko.

»Ordre« smatra, da je položaj sovjetske vlade z diplomatskega stališča zelo neugoden, predvsem zato, ker je sovjetska vlada odklonila pogajanja s finsko vlado. V prvi vrsti je treba upoštevati dejstvo, da je ves finski narod odločen nasprotnik boljševizma in da bi se sovjetizacija Finske mogla izvesti samo s pomočjo nasilja. List smatra, da bodo to spoznali tudi oblastniki v Kremlju in da bodo temu prilagodili tudi nove ukrepe.

Takole vozijo nemško »balce« iz Letonske v Nemčijo.

»Jour« poudarja korak Finske pri Zvezi narodov, ki ima namen, da Finska dobi moralno oporo pri ZN. Druge podpore ZN tudi ne more dati. V vsakem primeru bo Sovjetska Rusija na zatožni klopi in mora biti obsojena. Ta napadalna država bo morala tudi zapustiti ZN.

»Epoque« misli, da napad na Finsko ni nič drugega kot samo prvo dejanje pri izvajanju velikega sovjetskega načrta, naperjenega proti Veliki Britaniji. Sovjeti so očitno prevzeli imperialistično politiko Petra Velikega in Katarine II. ter se pripravljajo, da prekinejo v skorajšnji bodočnosti pomorske zveze med Veliko Britanijo in Indijo. Na ta način — nadaljuje list — bi bil z akcijo Sovjetske Rusije v Perziji in na splošno ob obalah Indijskega oceana, v celoti zrušen sedanji sistem vojaškega ravnotežja tako na vzhodu kakor tudi na Sredozemskem morju. Zato morajo upoštevati na sovjetski načrt predvsem Italija, Španija in Francija.

»Populaire« poudarja, da Sovjeti ne bodo nikdar mogli oprati krivde za napad na Finsko. Delitev Poljske se je še mogla tolmaiti kot delitev plena. Kar pa se tiče Finske, tudi tega izgovora ni.

Nemci sami potapljuje svoje ladje

Poveljnik nemškega parnika Wattusa, kapitan Stamer je razložil, kako je bila potopljena njegova ladja. Povedal je tole: »Ko je začelo neko južnoafriško letalo krožiti nad ladjo, sem spoznal, da bi bilo vsako upanje na beg zaman. Zato sem ukazal naložiti v reševalne čolne zalogo hrane, ki bi zadostovale za 14 dni potovanja. Potnikom sem ukazal, naj stopijo v te čolne. Zatem je posadka zažgala potniške kabine. Vedel sem namreč iz lastnekušnje, ki sem jo dobil o priliki požara na francoskem parniku »Paris«, da je najboljšje zaletiti požar v potniških kabinah, ki so obložene z lesom ter na hodnikih. Za tem so okna odprli, na krovu pa razobesili nemško zastavo. Ko mi je bilo zapovedano, naj spravim nazaj reševalne čolne, je bilo že prepozno, ker je ladja že zgorela. Na noben način se ne bi bil vrnil, ker sem trdno sklenil, da ne dovolim, da bi bila moja ladja ujeta. V čolnih smo bili vsega skupaj samo eno uro, nato pa nas je rešila neka britanska vojna ladja, na kateri so z nami najlepše postopali. Ponudili so mi pijačo, potnikom pa kavo in jestvino. Tudi s člani moje posadke so zelo obzirno postopali.

Kako so potopili holandsko ladjo »Slidrecht«

Iz Londona poročajo nekatere nove podrobnosti o potopitvi holandske ladje »Slidrecht«, ki je plula iz Amerike v Norveško. Kakih 300 milj zahodno od irske obale je ladjo ustavila nemška podmornica. Poveljnik podmornice je pozval kapetana, da s petimi ljudmi iz svoje posadke pride na podmornico in prinese vse ladijske listine na pregled. Kapitan holandske ladje trdi, da se je temu ukazu pokoril in da se je po končanem pregledu ladijskih listin svobodno vrnil na svojo ladjo, toda čim se je s svojimi tovariši vrnil tja, so s podmornice začeli streljati in so ladjo potopili. Kapitan, ki ga je z nekaterimi drugimi njegovimi ljudmi vzel na krov neke ladje, potem ko je pet dni v rešilem čolnu taval po morju, trdi, da je izgubilo o priliki potopa njegove ladje življenje 27 ljudi.

Radio Program Radio Ljubljana

Torek, 5. decembra: 7. Jutranji pozdrav — 7.00 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11. Solska ura: Kaj pa bo Miklavž prinesel. Razgovor otrok bežirajsko poskusno solo, vodi g. Miroslov Zor — 12. Glasbene slike (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 16.30 Miklavževanje za otroke: a) J. Boon: Sveti Miklavž in divji mož. Igra, izvajajo člani radijske igr. družine b) Nastop sv. Miklavža — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20. Koncert Miklavževih darov. Poje gđe. Nuša Kristanova. Igra Radijski orkester — 20. Napovedi in poročila — 22.15 Miklavž govori odraslim.

Sreda, 6. decembra: 7. Jutranji pozdrav — 7.00 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Veselje otrok (plošče) — 12.30 Poročila, objave, 13. Napovedi — 13.02 Rapsodije in fantazije (plošče) — 14. Poročila — 16. Mladinska ura: a) Razgovor našega Aerokluba (g. Janko Colnar) b) Mladim naravoslovcem (g. Miroslov Zor) — 18.40 Kmet. izobražba in sola II. del (g. dr. Vinko Brumen) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Uvod v premost — 20. Promos iz ljubljanske opere v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar) v II. odmoru: Napovedi, poročila.

DVE BEATRICI

In res se je zgodilo tako. Odgovori skoraj vseh učenjakov so bili nasprotni Kolumbovim načrtom. Njegova usoda je bila zapčatena, kljub vsemu prizadevanju don Diega de Deza.

Kraljica je bila zelo potrta zaradi odločitve učenjakov, ki je nasprotovala njenim željam.

Kralj Ferdinand jo je skušal tolažiti.

»Bila je blaznost. Saj sem vam to že večkrat dejal.«

»Plemenita, božanska blaznost,« je žalostno odvrnila Izabela.

To, kar je izjavila Izabela, je priznal tudi zbor v Salamanci. Kaj so prav za prav izjavili učenjaki? Da je bil Kolumbov načrt brezmišeln in nevaren za vse, ki bi se mu pridružili. Ta načrt se je opiral samo na elaborna mornarjeva dokazovanja, in zato ni mogel biti sprejemljiv za vladarje. Blaznost torej, čeprav plemenita, vendar blaznost v obeh večini. Kaj naj storijo tisti, ki so eicer bolj učeni, a so v manjšini? Kralj in kraljica eta nekaj časa oklevala med manj učeno večino in bolj učeno manjšino. Kralj Ferdinand se je prvi odločil za večino; tudi kraljici ni preostalo drugega, kot da se ukloni soprogovi volji. Avilaki škof je prejel naročilo, naj sporoči Kolumbu, da zaradi velikih skrbi z vojno in velikih stroškov, vladarja ne moreta ugoditi njegovi želji, da pa bosta kdaj pozneje skušala mu ustreči, če bodo okoliščine ugodnejše.

Kraljici je bilo silno žal, da je morala dati takšen odgovor nesrečnemu mornarju. Lekala je utihe pri markizi.

»Vidiš, Bovadilla, kako sva nesrečnili« ji je rekla. »S težkim srcem pojdem na bojišče pred Granado, kjer bom pa neprestano mislila na ubogeta don Cristovalu, za katerega si ee tak trudila. Skušaj ga potolažiti. Povej mu, da mi je žal, da mu ne smem ustreči in da bom v bodoče iskala priliko, da izpolnim njegove želje. Priznam pa, da za sedaj ne vidim nobenega izhoda.«

»Don Cristoval sedaj ni v Sevilli. Moral je iti v Cordovo zaradi družinskih zadev. Vrnil se bo jutri ali pojutrišnjem. Kako bo sprejel žalostno vest?«

»Treba mu je dati poguma. Odrekli smo mu svojo pomoč le sedaj; v bodoče bo mogoče drugače.«

»Mogli bi mu za bodočnost dati več upanja. Če bi mu vi, Velikanstvo, rekli nekaj prijaznih besed, bi te bile bolj uspešne, kot vsa moja tolažba.«

»Kaj naj mu rečem, Bovadilla? Sodba učenjakov je popolnoma odklonila.«

»A don Diego de Deza, ki je bolj moder kot vsi učenjaki iz Salamance, je sedaj še bolj navdušen za njegov načrt kot prej. Veste kaj pravi vsakemu, ki pride z njim v pogovor? Da so vsi njegovi prijatelji v Salamanci tepci.«

»Ali res?«

»Ponavljam njegov izraz: tepci.«

Kraljica se je zamislila. Markiza se je ni upala več nadlegovati. Medtem je dobra in usmiljena Beatrice de Bovadilla premišljevala, kako bi olajšala udarec, ki ga je Talavera zadal njenemu prijatelju. Predvsem je poselala v Cordovo sla z naročilom, naj se don Cristoval takoj vrne v Sivillo.

Vedela je da bo dvor v kratkem odpotoval na bojišče in da bo ona kot vedno morala spremljati kraljico. Neizmerno hudo bi ji bilo, če bi morala odpotovati, preden bi se vrnil.

Medtem pa je zbrala njegove prijatelje: Quintanilla, Diega de Deza, oba Medina in Santangela.

»Če ga ne bom videla, preden odpotujemo, povejte mu, da naj ne obupa. Se se bomo trudili zanj, dokler ne zmagamo.«

A prav takrat se je don Cristoval vrnil. Prijatelji so ga takoj obvestili o tem, kar se je zgodilo, zato ni niti trenil, ko mu je avilski škof e gladkimi besedami sporočil sodbo zbora v Salamanci.

»Pričakoval sem takšno odločitev,« je rekel z navidezno mirnostjo. »V dveh letih odlašanja ee mi zgodilo ničesar takega, kar bi spremenilo sodbo učenjakov.«

»Potrpite, sin moj, potrpite,« mu je dejal Talavera. »Bog je hotel tako. Vdajte se v Njegovo voljo.«

Don Cristoval je dobro vedel, koliko so vredne škofove tolažilne besede. Zahvalil se je in odšel.

Takoj nato pa je prosil, da bi ga sprejela kraljica. Izabela mu ni mogla odreči: toliko manj, ker je njegovo prošnjo podpirala še markiza.

A tudi kraljica mu ni mogla povedati ničesar drugega, čeprav so njene besede zvenele popolnoma drugače, kot škofove.

»Moram se torej udati,« je žalostno dejal. »Neizmerno hudo mi je, odpovedati se po tolikem trudu, po tolikem trpljenju in tolikih

lepih sanjah. Načrtu, ki bi prinesel toliko slave našemu kraljestvu. A Bog je nekončno moder in njegova pota so skrivnostna. V svoje opravčilo vam morem povedati, da ee vedno verujem v svoje načrte, e katerimi sem hotel obogatiti kastiljsko kraljestvo, Portugalski kralji me je povabil na svoj dvor in moj brat mi je prinesel povabilo angleškega kralja; pred nekaj dnevi pa mi je pisal francoski kralj. Vsa tri vabila sem odklonil, ker sem hotel prav vašemu kraljestvu nakloniti vso slavo svojih odkritij. Sedaj pa polagam svoje načrte v božje doke; naj se zgodi Njegova volja.«

Ni mogel nadaljevati. Utihnil je in dve debeli solzi eta mu zdrknili po licih.

Tudi kraljica in markiza sta jokali. Beatrice pa ni dolgo jokala, takoj je začela premišljevati, kaj naj stori. Prepričana je bila, da je njen brat pripomogel do te katastrofe. Sklenila je, da se bo maščevala nad njim.

A ni utegnila pripraviti svojega načrta. Še isti večer jo je poklical njen soprog in gospod, don Juan de Cabrera, ko je odhajala v svoje sobe.

XIV. poglavje.

Bil je to izreden dogodek in Beatrice je takoj spoznala, da gre za nekaj važnega. Ni mogla uganiti, kaj bi to bilo in ee tudi ni trudila, da bi uganila. Bila je pripravljena na vse.

»Pripravljena sem poslušati vas,« mu je rekla. »A vstopite najprej in sediva.«

Povabila je tudi njega, naj sede. On pa se je postavil poleg nje, položil roko na rob njenega naslanjaja in uprl svoj pogled nanjo.

Po nekaj trenutkih molka je dejal:

»Ze nekaj časa vam nisem več stavil nekega vprašanja, donna Beatrice; mogoče ete mislili, da sem opustil svoje etne navade. A ostal sem, kakor sem bil prej. Povejte mi torej, Beatrice: ali naj trepečem?«

Markizi ee vprašanje ni zdelo čudno, pač pa se bo zdelo čudno čitatelju, zato gotovo ne bo odveč nekoliko pojasnila.

Don Juan Cabrera, markiz de Moya je bil kraljev dvorjan. Preden ee je povzpel na ta visoki položaj, je kot hraber in zaslužen vojščak dosegel na bojnem polju mnogo slave. Njegovi laeje so postali beli kot eneg, a njegova postava je kljub visoki starosti bila še vzdržana. Kako to, da je ta stari vojak postal soprog mlade deklice? Bilo je nekako plačilo za njegovo hrabrost.